



Приклади надання  
безоплатної правничої  
допомоги

**ВНУТРІШНЬО  
ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ**



2023

## ЗМІСТ

Безоплатна правнича допомога внутрішньо переміщеним особам	3
Переселенцю з Мелітополя допомогли встановити факт належності трудової книжки	5
Захистили трудові права в досудовому порядку	6
По аліменти від батька дочці-студентці довелося звертатися до суду	8
Допомогли визначити місце проживання дитини з батьком	9
Переселенці з Херсона допомогли встановити опіку над молодшим братом	10
Допомогли переселенцю усиновити дітей дружини	11
Переселенці з Криму допомогли розірвати шлюб	12
Чоловікові допомогли встановити батьківство щодо неповнолітнього сина	13
Позбавили батьківських прав матір, яка покинула дитину	14
Допомогли встановити статус ВПО без «прописки» в паспорті	16
Недієздатні переселенці стали заручниками бездіяльності опікунів	17
Через примусову евакуацію на територію рф громадянство новонародженої доводили в суді	18
Допомогли довести належність документів, необхідних для оформлення пенсії	19
Статусу підприємця не набував, а борг з ЄСВ нарахували — система БПД допомогла переселенцю зняти арешт з рахунку	20
Допомогли встановити факт смерті дружини, яка загинула під час обстрілів	22
Встановлювати факт народження дитини довелося в суді	23
Переселенці з Луганщини допомогли довести факт народження та смерті дитини на тимчасово окупованій території	24
Переселенцю з Донеччини допомогли встановити факт батьківства	26
Народила дитину вдома — реєструвати народження довелося через суд	27
Переселенцю з Донеччини допомогли встановити факт смерті в бою брата-військовослужбовця	28
Завдяки допису з фейсбуку встановили факт смерті чоловіка на тимчасово окупованій території	29
Встановили факт реєстрації шлюбу, укладеного на тимчасово окупованій території	30
Як звернутися по безоплатну правничу допомогу	31

# Безоплатна правнича допомога внутрішньо переміщеним особам

Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» гарантує внутрішньо переміщеним особам (ВПО) право на всі види правничих послуг — як на первинну правничу допомогу (юридичні консультації та роз'яснення законодавства), так і на вторинну (представництво та захист інтересів у суді, інших державних органах, підготовка процесуальних документів).

З 24 лютого 2022 року своїм правом на вторинну правничу допомогу скористалися понад 10 200 людей, які змушені були змінити місце проживання через війну. Найбільше звернень зафіксували на Дніпропетровщині, Полтавщині та в місті Києві.

Щодо питань, з якими звертаються внутрішньо переміщені особи, то з початку повномасштабного вторгнення їх тематика зазнала певних змін. У перші місяці переселенці частіше потребували допомоги для оформлення статусу ВПО, отримання соціальних виплат та гуманітарної допомоги. Згодом перелік найбільш поширених юридичних проблем очолили питання щодо встановлення факту належності документів, розірвання шлюбу, стягнення аліментів на утримання дітей. Однак є чимало й інших правових проблем, які доводиться розв'язувати переселенцям.

У цій збірці — деякі приклади успішного захисту прав та інтересів внутрішньо переміщених осіб.

**ТРУДОВІ**

# Переселенцю з Мелітополя допомогли встановити факт належності трудової книжки

Дмитро — переселенець з Мелітополя. Через військову агресію росії чоловік був вимушений поїхати з рідного міста й оселитися на Київщині. Там він звернувся до Пенсійного фонду України із заявою про призначення пенсії за віком та надав необхідні документи. Втім отримав відмову.

*«Все життя я сумлінно працював, а коли постало питання оформлення пенсії, виявилось, що роботодавець, який заводив мені трудову книжку, не вказав на титульній сторінці повну дату народження, зазначив лише рік», — згадує Дмитро.*

Про свою проблему чоловік розповів у Таращанському бюро правової допомоги. Оскільки звернутися до колишнього роботодавця Дмитро не міг, адже Мелітополь перебуває під окупацією і там тривають бойові дії, єдиним варіантом розв'язання проблеми було звернення до суду. Тож юристка бюро Катерина Помилуйко підготувала заяву до суду, в якій просила встановити факт належності Дмитру трудової книжки.

■ Суд заяву задовольнив у повному обсязі.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [379/376/22](#).

## Захистили трудові права в досудовому порядку

Катерина, Микола та Дмитро працювали разом на підприємстві. Через активні бойові дії колеги були вимушені покинути свою домівку та переїхати на Полтавщину. Там вони знайшли нову роботу, але коли хотіли звільнитися з попереднього місця роботи, зіткнулися з труднощами.

*«Оскільки формально ми були працевлаштовані, то не могли влаштуватися на роботу на повну ставку. Через це й заробляли менше, ніж могли б», — розповідають колеги.*

Допомогти розв'язати проблему взявся завідувач Горішньоплавнівського бюро правової допомоги Сергій Тараненко. Фахівець з'ясував, що адміністрація підприємства, на якому працювали Катерина, Микола та Дмитро, тимчасово перемістилася до іншого населеного пункту. Юрист зв'язався з директором підприємства та роз'яснив йому законодавчі аспекти звільнення працівників в умовах воєнного стану. А відтак допоміг клієнтам скласти заяви про звільнення та передати їх роботодавцеві засобами дистанційного зв'язку.

У результаті цих дій працедавець звільнив Катерину, Миколу та Дмитра й скерував відповідні відомості до Державної фіскальної служби України. Отже, владнати ситуацію вдалося в досудовому порядку.

**СІМЕЙНІ**

# По аліменти від батька дочці-студентці довелося звертатися до суду

Олена родом із Маріуполя. Там вона жила до початку повномасштабного вторгнення росії. Через інтенсивні бойові дії дівчина разом із мамою переїхала до Львова, де вони отримали статус внутрішньо переміщених осіб. Там дівчина вступила до вишу. Оскільки отримати кімнату в гуртожитку не змогла, була вимушена орендувати квартиру.

Навчаючись на денній формі, Олена не могла працювати та заробляти кошти, а стипендії на життя не вистачало. Мати частково допомагала грошима, але не мала змоги повністю забезпечити доньку. За таких обставин дівчина вирішила стягнути аліменти на своє утримання з батька.

По допомогу Олена звернулася до Львівського бюро правової допомоги №2.

*«Батьки розлучилися ще у 2010 році, тоді я залишилася жити з мамою, а батько сплачував аліменти. Однак після мого повноліття батько припинив надавати будь-яку підтримку», — розповіла Олена.*

Представляти інтереси дівчини призначили завідувача бюро Степана Ситника. Аналізуючи обставини справи, юрист з'ясував, що єдиним варіантом розв'язання проблеми було звернення до суду.

*«Законодавством України визначено, що якщо дитина навчається і потребує фінансової допомоги, батьки повинні утримувати її до 23 років. Нам відомо, що батько Олени отримує пенсію й має змогу з власного доходу сплачувати аліменти», — зазначив Степан Ситник.*

Відтак юрист підготував до суду позовну заяву про стягнення аліментів з батька.

Суд позов задовольнив частково, встановивши аліменти на утримання Олени в розмірі 1/6 частки від усіх його видів заробітку (доходу), але не менше 50% прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [466/10041/22](#).



# Допомогли визначити місце проживання дитини з батьком

Через повномасштабне вторгнення Ігор разом із сином були змушені поїхати з рідного Борисполя. Прихисток вони знайшли на Лановеччині. Там чоловік звернувся до бюро правової допомоги з питанням щодо визначення місця проживання свого сина.

Чоловік розповів, що він був одружений з Мариною, в шлюбі у них народився син Олександр. Подружнє життя в пари не склалося, тому й виникло питання щодо офіційного визначення місця проживання дитини.

*«Після переїзду я самостійно виховував сина, не отримуючи жодної допомоги від його матері. Марина сином не цікавиться, не спілкується з ним та не відвідує його, тому вважаю, що синові краще мешкати разом зі мною», — впевнений Ігор.*

Позаяк чоловік є внутрішньо переміщеною особою, він має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Представляти інтереси чоловіка доручили адвокатці Олені Радосюк, яка співпрацює з системою БПД.

Вивчивши обставини справи, адвокатка підготувала та подала до суду позовну заяву про визначення місця проживання дитини з батьком. У заяві адвокатка зауважила, що Ігор самостійно опікується інтересами та потребами сина, піклується про нього, займається вихованням, слідкує за його розвитком та здоров'ям. У будинку, де вони зараз проживають, хлопчик має гарні умови для життя, він відвідує місцевий навчальний заклад.

Під час розгляду справи суд також взяв до уваги позицію представників органів опіки та піклування, які вважали за доцільне визначити місце проживання дитини з батьком. А також врахував те, що мати не заперечує проти такого рішення.

Суд задовольнив позов та визначив місце проживання Олександра з батьком, за місцем його фактичного проживання.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [602/581/22](#).

# Переселенці з Херсона допомогли встановити опіку над молодшим братом

Анастасія — переселенка з Херсона. Після смерті матері вона займається вихованням молодшого брата, який є дитиною з інвалідністю від народження та потребує постійного догляду.

Для оформлення опікунства Анастасія зверталася до сільської ради, однак бойові дії та окупація області не дали довести справу до кінця. Після переїзду на Сумщину дівчина знову взялася за встановлення опіки над братом. Для цього звернулася до Недригайлівської селищної ради. Але отримала відмову, оскільки офіційно хлопчик має батька.

*«Мене з братом виховувала тільки мама. Батько нас покинув. За цей час він жодного разу не допомагав нам і взагалі не виходив на зв'язок. Але щоб оформити опікунство над братом, я мала отримати на це згоду від батька, про якого не чула вже багато років», — згадує Анастасія.*

Щоб розв'язати питання, дівчина звернулася до Недригайлівського бюро правової допомоги. Позаяк Анастасія має статус внутрішньо переміщеної особи, вона має право на вторинну правничу допомогу. Тож представляти її інтереси уповноважили завідувачку бюро Ірину Валюх.

*«Оскільки Анастасія не знала, де перебуває їхній батько, насамперед необхідно було звернутися до поліції із заявою про його розшук», — розповідає Ірина Валюх.*

Після цього юристка склала позовну заяву до суду про визнання батька безвісно відсутнім. У заяві вказала на необхідність встановлення цього факту, оскільки після смерті матері Анастасія є найближчою родичкою свого неповнолітнього брата, який має інвалідність та потребує встановлення опіки.

Суд позов задовольнив: визнав безвісти відсутнім батька Анастасії та її брата. Це рішення дало змогу дівчині оформити над неповнолітнім братом опіку та пенсію на утримання дитини з інвалідністю. А хлопчик зміг стати на облік як дитина-сирота, що потребує житла.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [582/19/23](#).

# Допомогли переселенцю усиновити дітей дружини

Роман та Ольга — переселенці з Херсонської області. Їхні стосунки розпочалися ще до повномасштабного вторгнення, однак офіційно шлюб уклали вже після переїзду на Хмельниччину.

До знайомства з Романом Ольга вже мала двох дітей, яких після одруження подружжя почало виховувати разом. З дітьми у Романа склалися дуже теплі стосунки, фактично він став для них батьком. Але чоловік хотів усиновити дітей, щоб отримати офіційний статус батька, дати їм своє прізвище та по батькові.

По допомогу чоловік звернувся до Шепетівського бюро правової допомоги. У бюро Романові пояснили, що всиновити дітей він зможе лише за рішенням суду. А оскільки чоловік має право на вторинну правничу допомогу як внутрішньо переміщена особа, то для представництва його інтересів призначили адвоката Олександра Андрієвського, який співпрацює з системою БПД.

Адвокат узгодив правову позицію з клієнтом та звернувся до суду із заявою про усиновлення. Щоб підтвердити факт, що усиновлення відповідатиме інтересам дітей, адвокат додав до заяви:

- нотаріально засвідчену згоду матері дітей на усиновлення;
- акт обстеження умов проживання клієнта;
- висновок про стан здоров'я та службову характеристику Романа;
- висновок органу опіки та піклування про доцільність усиновлення.

Суд заяву про усиновлення задовольнив і зобов'язав внести зміни до актових записів про народження дітей: у графі «по батькові» змінити запис на «Романович» та у графі «відомості про батька» вказати батьком Романа.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [682/790/23](#).

# Переселенці з Криму допомогли розірвати шлюб

До Покровського бюро правової допомоги, що на Дніпропетровщині, звернулася Мар'яна. Жінка хотіла розірвати шлюб.

Зазвичай справи про розлучення вирішують у стандартний спосіб, однак в ситуації Мар'яни юристи стикнулися з певними труднощами. Шлюб був укладений на території АР Крим, що наразі є тимчасово окупованою. До того ж жінка не мала оригіналу свідоцтва про шлюб та не знала місця фактичного перебування свого чоловіка.

Щоб розв'язати цю проблему, необхідно було звернутися до суду. А оскільки Мар'яна є внутрішньо переміщеною особою, для представництва її інтересів уповноважили юристку бюро Анжелу Скорик. Фахівчиня підготувала позовну заяву про розірвання шлюбу та направила її до Орджонікідзевського міського суду, який відкрив справу та призначив дату розгляду.

Для належного розгляду справи на офіційному вебсайті судової влади України розмістили оголошення про виклик до суду чоловіка Мар'яни. Відповідно до п. 11 ст. 128 ЦПК України після публікації оголошення людина вважається такою, що отримала судову повістку.

Попри те що чоловік до зали судового засідання не з'явився, суд розглянув справу та ухвалив заочне рішення про розірвання шлюбу.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [184/1292/21](#).

# Чоловікові допомогли встановити батьківство щодо неповнолітнього сина

Степан із сином приїхали до Шепетівки зі Слов'янська після повномасштабного нападу росії на Україну. Утім хлопець та його батько офіційно родичами не вважалися. Степан звернувся до Шепетівського бюро правової допомоги й попросив допомоги у встановленні факту його батьківства.

*«З Оксаною я познайомився у 2006 році. Ми почали жити разом, через рік вона повідомила про вагітність. Приблизно за місяць до пологів Оксана зникла. Як з'ясувалося, виїхала до родичів у росію», — згадує Степан.*

Там Оксана народила сина, однак батька немовляти при реєстрації народження не вказала, хоч і записала хлопчика Степановичем. Пізніше, коли повернулася до цивільного чоловіка, свій вчинок пояснила бажанням отримати російський «материнський» капітал та соціальну допомогу як мати-одиначка та пообіцяла згодом таки записати Степана батьком дитини. Близько восьми місяців сім'я жила разом у Слов'янську. А потім жінка знову вирішила навідати родичів у росії. З собою взяла восьмимісячного сина. Повернулася після вмовлянь Степана, коли хлопчику був 1 рік і 4 місяці. І за кілька днів зникла, залишивши дитину з документами на батька. З того часу ані Степан, ані його син Оксану не бачили.

У бюро правової допомоги чоловікові порадили звертатися до суду. А оскільки Степан є внутрішньо переміщеною особою, для представництва його інтересів у суді призначили адвокатку Олександрю Приходченко, яка співпрацює з системою БПД.

Адвокатка підготувала позов про визнання батьківства та стягнення аліментів на утримання дитини. Вона вказала, що відповідно до статті 128 Сімейного кодексу України підставою для визнання батьківства є будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи, зібрані відповідно до Цивільного процесуального кодексу України. А відтак надала суду низку доказів, зокрема звіт про встановлення батьківства, довідки з навчальних закладів та психологічно-педагогічну характеристику дитини.

■ Суд розглянув справу й задовольнив позовні вимоги повністю.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [688/2293/22](#).

# Позбавили батьківських прав матір, яка покинула дитину

Сергій родом із Донецької області. Чоловік має сина, якого з трирічного віку виховує самостійно, адже мати дитини їх покинула. Ще на початку повномасштабного вторгнення Сергій із сином переїхали на Дніпропетровщину. Тоді ж із соціальних мереж чоловік дізнався, що мати хлопчика виїхала за кордон.

*«Я знав, що колишня дружина не переймається долею сина, але те, що вона виїхала з країни, забувши про дитину, стало останньою краплею», — розповів Сергій юристам Криничанського бюро правової допомоги, до яких звернувся по допомогу для позбавлення жінки батьківських прав.*

Позаяк Сергій є внутрішньо переміщеною особою, він має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Тож представляти його інтереси уповноважили завідувачку бюро Надію Федориненко.

Юристка підготувала до суду позовну заяву, до якої додала докази того, що мати не брала участі у житті дитини, а саме:

- висновок комісії з питань захисту прав дітей про доцільність позбавлення батьківських прав матері хлопчика;
- письмову характеристику дитини зі школи, де він навчався, у якій зазначено, що мати не брала участі у навчанні дитини;
- свідчення сусідів, які приїхали разом із клієнтом з Донецької області.

Сергій розшукав матір хлопчика через соціальні мережі та дізнався, що вона не заперечує, щоб її позбавили батьківських прав. На підтвердження цього жінка надіслала поштою нотаріально посвідчену заяву.

*«Позбавлення батьківських прав не звільняє від обов'язку щодо утримання дитини, тож в заяві до суду ми просили також стягнути з відповідачки аліменти до досягнення сином повноліття», — зазначає Надія Федориненко.*

Суд заявлені вимоги задовольнив у повному обсязі та ухвалив рішення про позбавлення жінки батьківських прав та про стягнення з неї аліментів на утримання її неповнолітнього сина.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [178/608/22](#).

**АДМІНІСТРАТИВНІ**

# Допомогли встановити статус ВПО без «прописки» в паспорті

Коли до Херсона зайшли окупанти, Наталія разом із дитиною була змушена покинути рідне місто і переїхати до Запоріжжя. Однак труднощі на цьому не закінчилися. Позаяк жінка не мала в паспорті відмітки про реєстрацію місця проживання в Херсоні, вона не змогла одразу стати на облік як внутрішньо переміщена особа.

*«Я була в розпачі, оскільки думала, що це питання доведеться довго вирішувати в суді. Тоді мені порадили звернутися до Запорізького бюро правової допомоги. Там юристка пояснила, що можна обійтися і без суду», — згадує Наталія.*

Юристка бюро Ольга Яковлева допомогла жінці скласти заяву на адресу управління соціального захисту населення Запорізької міської ради. До заяви додали документи, що підтверджують факт проживання Наталії в Херсоні, а саме: договір оренди квартири, свідоцтво про шлюб, свідоцтво про народження дитини, роздруківку електронного направлення до дитячої поліклініки в Херсоні, копію заяви на зміну умов обслуговування за договором банківського обслуговування фізичних осіб, в якій була вказана адреса проживання.

У такий спосіб питання Наталії вдалося врегулювати в досудовому порядку.



# Недієздатні переселенці стали заручниками бездіяльності опікунів

До Ковельського бюро правової допомоги, що на Волині, звернулися з Голобського психоневрологічного інтернату. Працівники інтернату повідомили, що до них евакуювали двох непрацездатних осіб з інтернатних закладів окупованого Сходу України.

Щоб оформити переселенцям статус внутрішньо переміщених осіб, адміністрація інтернату звернулася до управління соціального захисту населення Ковельської РДА. Однак там повідомили, що недієздатні особи можуть отримати статус ВПО лише за зверненням свого опікуна.

Проте опікуни недієздатних осіб через територіальну віддаленість, обставини воєнного стану та небажання діяти не сприяли оформленню відповідного статусу своїм підопічним. Така бездіяльність опікунів ставила під загрозу законні права та інтереси недієздатних переселенців.

Відповідно до законодавства суд може звільнити особу від повноважень опікуна лише за заявою органу опіки та піклування у разі невиконання опікуном своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до закладу соціального захисту.

Тож фахівці Ковельського бюро правової допомоги запропонували Голобській територіальній громаді забезпечити правовий супровід розв'язання проблеми. Зокрема, юристи підготували заяви до суду, в яких просили звільнити осіб від повноважень опікунів над недієздатними особами, що були евакуйовані зі Сходу, та покласти відповідні повноваження на Голобський психоневрологічний інтернат.

Рішеннями суду заяви задоволено в повному обсязі. Тепер Голобський психоневрологічний інтернат повною мірою може забезпечувати постійний захист та контроль за особистими немайновими та майновими правами й інтересами недієздатних осіб, які внаслідок збройної агресії проти України втратили такий захист, у тому числі — оформити їм статус ВПО.

Ці справи в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [159/2252/22](#) та № [159/2253/22](#).

# Через примусову евакуацію на територію рф громадянство новонародженої доводили в суді

До Ковельського бюро правової допомоги звернулася Валерія, переселенка з Авдіївки, що на Донеччині. У березні 2022 року її разом із дитиною примусово евакуювали до рф. На той час жінка була вагітна, тож народжувати їй довелося на території країни-окупанта.

Після народження доньки, перетнувши чимало кордонів сусідніх держав, Валерії з дітьми вдалося повернутися до України. Однак на Батьківщині Валерія стикнулася з проблемою реєстрації новонародженої дитини. Єдиним документом, який підтверджував факт її народження, була медична довідка, видана російським пологовим закладом.

Допомогти жінці взялася юристка Ковельського бюро правової допомоги Анна Капітан. Вивчивши обставини справи, фахівчиня з'ясувала, що єдиним шляхом розв'язання питання Валерії було звернення до суду. Тож юристка підготувала та подала до суду заяву, в якій просила встановити факт народження дитини Валерії, вказавши місцем народження місто Авдіївку Донецької області.

■ Суд заяву задовольнив у повному обсязі.

*«Оскільки можливості збору доказів народження дитини на території країни-окупанта є обмеженими, а встановлення цього факту має істотне значення для реалізації цілої низки прав людини, суд визнав можливим застосування в ситуації Валерії так званих «намібійських винятків», які були сформульовані в рішеннях Міжнародного суду ООН та Європейського суду з прав людини. Ними визначено, що документи, видані окупаційною владою, повинні визнаватися, якщо їх невизнання призводить до серйозних порушень або обмеження прав громадян», — зазначає юристка.*

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [161/16668/22](#).

# Допомогли довести належність документів, необхідних для оформлення пенсії

До Косівського бюро правової допомоги звернулася пані Світлана, переселенка з Миколаївщини. Жінка розповіла, що досягла пенсійного віку й сподівалася на пенсію, оскільки важко працювала все життя та має понад тридцять років стажу. Однак у призначенні пенсії їй відмовили через помилки та неточності в документах, які підтверджують трудовий стаж, зокрема в архівній довідці.

*«Через збройну агресію рф я змушена була покинути рідну домівку. Крім того, часто хворію, тому багато грошей витрачаю на лікування. Мала надію, що почну отримувати пенсію й стане хоч трохи легше. Проте мені відмовляють у моєму законному праві», — нарікала пані Світлана.*

Позаяк жінка є внутрішньо переміщеною особою, вона має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Для представництва інтересів пані Світлани призначили юристку Наталію Данилюк.

Вивчивши матеріали справи, юристка з'ясувала, що до страхового стажу клієнтки не зарахували майже шість років. Обґрунтували це тим, що в трудовій книжці немає інформації про встановлений мінімум трудової участі у господарстві та фактично відпрацьовані вихододні, а в архівній довідці, що була видана на підставі первинних документів, не були розшифровані ініціали жінки. За таких обставин єдиним шляхом розв'язання питання пані Світлани було звернення до суду.

Юристка підготувала до суду заяву, в якій просила встановити факт належності архівної довідки.

*«За наявності належним чином оформленої трудової книжки помилки у первинних документах з обліку трудового стажу не можуть бути підставою для виключення вказаних періодів роботи з трудового стажу особи, що дає їй право на призначення пенсії за віком», — зазначає Наталія Данилюк.*

Суд заяву задовольнив і своїм рішенням встановив факт належності архівної довідки пані Світлані, що дасть змогу жінці оформити пенсію.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень № [347/1127/22](#).

# Статусу підприємця не набував, а борг з ЄСВ нарахували — система БПД допомогла переселенцю зняти арешт з рахунку

Андрій переїхав до Козятина з Херсона. Облаштувавшись на новому місці, чоловік відкрив рахунок у банку, щоб отримувати допомогу від держави як внутрішньо переміщена особа. Та коли вирішив зняти кошти, дізнався, що на його рахунок наклали арешт.

Андрій не розумів, в чому причина такої ситуації, а тому звернувся до Козятинського бюро правової допомоги. Юристи встановили, що виконавчі провадження відкрили на підставі вимоги податкової служби, оскільки Андрій начебто заборгував єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове пенсійне страхування як підприємець.

*«Жодної вимоги про необхідність сплатити борг я не отримував. А тому новина про арешт рахунку через заборгованість мене неприємно здивувала», — розповів Андрій фахівцям бюро.*

Позаяк чоловік має статус внутрішньо переміщеної особи, він має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Тож представляти його інтереси доручили адвокатці Ганні Кучер, яка співпрацює з системою БПД.

Адвокатка з'ясувала, що у 2020 році Андрій справді мав статус фізичної особи — підприємця і займався перевезенням пасажирів. Проте, щоб продовжувати підприємницьку діяльність, він мав пройти реєстраційні процедури в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань», який ухвалили у 2003 році. Але чоловік вирішив не реєструватися як ФОП і припинити підприємницьку діяльність. Тож в позовній заяві адвокатка зазначила, що недоїмку зі сплати єдиного внеску Андрієві нарахували безпідставно.

Суд взяв до уваги наведені адвокаткою аргументи та докази й задовольнив позовні вимоги Андрія, визнавши протиправними та скасувавши вимоги про сплату боргу, сформовані територіальними органами Державної податкової служби.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень № [120/4149/22](#).

**ЦИВІЛЬНІ**

# Допомогли встановити факт смерті дружини, яка загинула під час обстрілів

Сергій із сім'єю жив в селі на Київщині. В березні 2022 року їхній будинок обстріляла артилерія російських окупантів. Чоловік зміг витягнути з будинку доньку та тещу, але дружину врятувати не вдалося. Вже наступного дня працівники рятувальних служб дістали з-під завалів мертву жінку. Її поховали на місцевому кладовищі.

Одразу після цих подій Сергій з донькою та тещею евакуювалися на Закарпаття, в місто Тячів. Вже там чоловік звернувся до місцевого відділу державної реєстрації актів цивільного стану, щоб отримати свідоцтво про смерть дружини. Однак йому відмовили через відсутність документів, які підтверджують факт смерті.

Відтак Сергій звернувся до системи безоплатної правничої допомоги. Оскільки чоловік має статус внутрішньо переміщеної особи, він має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Представляти його інтереси в суді доручили адвокатці Олені Сивоненко, яка співпрацює з системою БПД.

Вивчивши обставини справи, адвокатка підготувала до суду заяву про встановлення факту смерті дружини Сергія та представляла його інтереси під час засідання.

Суд заяву задовольнив та встановив факт смерті дружини Сергія. Це дасть змогу чоловікові оформити спадщину та розв'язати питання з виїздом дитини за кордон.

*«Дякую адвокатці та системі безоплатної правничої допомоги за швидке вирішення справи. Маю надію, що наша перемога у цій війні вже близько й окупант відповідь за кожну смерть наших мирних жителів, зокрема й за смерть моєї дружини», — говорить Сергій.*

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень № [307/1163/22](#).

# Встановлювати факт народження дитини довелося в суді

Оксана разом зі своїм цивільним чоловіком проживала у селі на Київщині, яке опинилося на лінії фронту під постійними обстрілами. 24 лютого у сім'ї народилася донька. Однак через те, що село було окуповане, оформити свідоцтво про народження малечі не було змоги.

*«За першої ж можливості ми з чоловіком та донечкою переїхали до Львівської області. Тут почали оформлювати документи, але свідоцтва про народження отримати не вдалося», — згадує Оксана.*

Щоб розв'язати це питання, Оксана звернулася до Червоноградського бюро правової допомоги. Оскільки жінка має право на безоплатну вторинну правничу допомогу як внутрішньо переміщена особа, представляти її інтереси доручили адвокату Юрію Огорілку, який співпрацює з системою БПД.

Адвокат зібрав докази у справі та підготував заяву до суду про встановлення факту народження дитини на тимчасово окупованій території України.

■ Суд заяву задовольнив.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [459/720/22](#).

# Переселенці з Луганщини допомогли довести факт народження та смерті дитини на тимчасово окупованій території

Від початку повномасштабного вторгнення Ольга пережила не лише окупацію рідного міста на Луганщині, але й особисту трагедію — втрату новонародженої доньки. Рятуючись від війни, молода жінка знайшла прихисток на Хмельниччині, в Шепетівці. Свою історію вона розповіла юристам Шепетівського бюро правової допомоги, коли звернулася з питанням щодо встановлення факту народження й смерті дитини.

У квітні 2022 року в місті Старобільську Луганської області Ольга народила дитину. Оскільки територія населеного пункту тимчасово не підконтрольна Україні, свідоцтво та довідку про народження доньки жінці видали органи окупаційної адміністрації. На жаль, невдовзі новонароджена дівчинка померла в лікарні окупованого Луганська. Причиною смерті вказали поліорганну недостатність та множинні вроджені вади розвитку внутрішніх органів дитини. Документи про смерть маленької донечки Ольга теж отримала від окупаційної влади.

У Шепетівці жінка звернулася до місцевого відділу державної реєстрації актів цивільного стану, щоб зареєструвати народження та смерть дитини. Однак їй відмовили, пояснивши, що оскільки дитина народилася та померла на тимчасово окупованій території, підстав для видачі відповідних свідоцтв українського зразка, відповідно до законодавства України, немає, а єдиний спосіб довести факт народження й смерті дитини — судовий.

Оскільки Ольга є внутрішньо переміщеною особою, вона має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Представляти інтереси жінки уповноважили завідувача бюро Євгена Бондаря.

Юрист підготував до суду заяву про встановлення фактів народження та смерті дитини на тимчасово окупованій території. У заяві виклав усі обставини справи. Зокрема вказав, що вагітність Ольги підтверджується довідкою Сватівської багатопрофільної лікарні від 24 лютого 2022 року про те, що жінка перебувала на обліку в лікаря акушера-гінеколога з приводу вагітності, термін якої складав 30 тижнів, а також довідкою для призначення і виплати державної допомоги у



зв`язку з вагітністю та пологами жінкам, які не застраховані в системі загальнообов`язкового державного соціального страхування, у якій міститься аналогічна інформація. На час видачі довідок з медичного закладу місто Сватове Луганської області перебувало під контролем України.

■ Суд заяву задовольнив.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [688/1188/22](#).

# Переселенцю з Донеччини допомогли встановити факт батьківства

До Вижницького бюро правової допомоги звернувся Олег. Чоловік розповів, що тривалий час він зі своєю дружиною Ольгою проживали на Донеччині в цивільному шлюбі, вели спільне господарство та мали спільний бюджет. Незабаром у пари народилася донька, а після припинення шлюбних відносин — ще й син. Попри те що стосунки з їхньою матір'ю в Олега не склалися, чоловік визнавав своїх дітей, постійно підтримував з ними зв'язок, а діти вважали його своїм батьком.

За декілька років Ольга важко захворіла й не могла виконувати материнські обов'язки. Голова місцевої районної адміністрації призначив опікункою дітей їхню бабусю. Невдовзі мати дітей померла, а брат із сестрою отримали статус дітей-сиріт. Через деякий час померла й бабуся.

З початком повномасштабного вторгнення діти Олега евакуювалися на Буковину разом зі своєю тіткою та її родиною. Незабаром жінка встановила опіку над дітьми.

Олег евакуювався на Львівщину, де отримав статус внутрішньо переміщеної особи. Чоловік продовжував підтримувати зв'язок з донькою та сином. Він більше не хотів втрачати час, який міг би проводити з власними дітьми, тож вирішив встановити факт батьківства. По допомогу звернувся до системи БПД.

Вижницький місцевий центр доручив цю справу адвокату Ігорю Стаднику, який співпрацює з системою БПД.

*«При реєстрації народження дітей дані про батька були записані за вказівкою матері з її слів, оскільки пара не перебувала у зареєстрованому шлюбі. Ці відомості частково були правильними — ім'я та по батькові, відрізнялося лише прізвище. Це опосередковано підтверджує кровну спорідненість позивача з дітьми», — коментує Ігор Стадник.*

Адвокат підготував позовну заяву про визнання батьківства над дітьми, а суд задовольнив позов.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [713/686/23](#).

# Народила дитину вдома — реєструвати народження довелося через суд

Ольга родом із Запорізької області. Коли село, в якому вона жила, окупували, жінка очікувала на народження четвертої дитини. Через постійні обстріли Ольга не мала змоги поїхати в пологовий будинок, тож малюк з'явився на світ вдома. При першій можливості породілля звернулася до місцевої фельдшерки, яка й видала довідку про народження дитини в умовах окупації.

Згодом жінці з немовлям та ще трьома дітьми вдалося виїхати з тимчасово окупованої території до Рівненщини. Тут Ольга почала облаштовуватись і впорядковувати документи. Саме з документами у жінки й виникла проблема. Щоб її розв'язати, вона звернулася до юристів Володимирецького бюро правової допомоги.

Ольга розповіла, що в місцевому відділі державної реєстрації актів цивільно стану їй відмовили в реєстрації народження дитини. Аргументували відмову тим, що довідка у довільній формі, видана фельдшеркою, не відповідає вимогам наказу МОЗ України «Про забезпечення реєстрації новонародженої дитини в умовах воєнного стану» від 04.03.2022 року № 407, та рекомендували звернутися до суду.

Допомагати жінці взялася юристка Володимирецького бюро правової допомоги Лариса Оштук. Фахівчиня склала заяву до суду про встановлення факту народження дитини на тимчасово окупованій території України. У заяві виклала всі обставини та факти справи.

Суд заяву задовольнив. На підставі ухваленого судом рішення Ольга отримала свідоцтво про народження сина.

Ця справа у Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [556/1179/22](#).

# Переселенцю з Донеччини допомогли встановити факт смерті в бою брата-військовослужбовця

Олександр звернувся до Кам'янського бюро правової допомоги з питанням щодо встановлення факту смерті брата Сергія, який загинув в бою на Донеччині.

Як повідомили родині у військовій частині, через шквальний вогонь з боку противника та проведення тактичного маневру тіло загиблого солдата з поля бою забрати не вдалося. За таких обставин єдиний вихід — встановлювати факт смерті Сергія у судовому порядку.

Олександр є внутрішньо переміщеною особою, тож має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Представляти його інтереси уповноважили завідувачку бюро Лілію Осипьонук.

Юристка ознайомилася з наявними документами та підготувала до суду заяву про встановлення факту смерті при проведенні бойових дій.

Суд заяву задовольнив. Це дасть змогу Олександрові отримати свідоцтво про смерть брата та допомогу на його поховання, розпочати процес прийняття спадщини, а також оформити родині загиблого захисника відповідний статус та пільги.

*«Нам вдалося допомогти Олександру встановити факт смерті брата-військовослужбовця за 10 днів завдяки правильним діям військової частини. Там заявнику надали копії всіх документів, зокрема матеріалів службового розслідування, акта про настання смерті, письмових пояснень свідків та журналу ведення бойових дій», — зазначає завідувачка Кам'янського бюро правової допомоги Лілія Осипьонук.*

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [209/1428/22](#).

# Завдяки допису з фейсбуку встановили факт смерті чоловіка на тимчасово окупованій території

Багато українців, які переїхали з тимчасово окупованих територій, через війну втратили найцінніше — своїх рідних. Так сталося і з Валентиною, переселенкою з Донецької області. У квітні 2022 року, після окупації рідного селища, вона з дітьми евакуювалася на Полтавщину.

*«Чоловік залишився вдома охороняти наше майно від мародерів. А наприкінці травня 2022 року я дізналася від сусідів, що посеред ночі його схопили російські військові та розстріляли. Мешканці селища поховали його на нашому подвір'ї», — розповідає Валентина.*

Жодних документів про смерть чоловіка Валентина отримати не могла. Не мала навіть фото поховання, оскільки в населеному пункті зник мобільний зв'язок.

По допомогу жінка звернулася до Карлівського бюро правової допомоги. Як внутрішньо переміщена особа Валентина має право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Тож представляти її інтереси уповноважили юристку бюро Сніжану Вітюгіну.

У розмові з юристкою Валентина згадала, що бачила на сторінці Донецької обласної державної адміністрації у мережі «Фейсбук» допис про загибель свого чоловіка. Фахівчиня бюро відшукала цю інформацію в соцмережі та додала її як доказ до заяви про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території.

Суд заяву задовольнив. Відтак Валентина змогла отримати свідоцтво про смерть чоловіка, реалізувати своє право на спадщину та право своїх неповнолітніх дітей на пенсію в разі втрати годувальника.

*«У справах про підтвердження смерті на тимчасово окупованих територіях доказами можуть слугувати письмові та усні свідчення очевидців, фото з місця поховання, медичні документи про смерть, видані окупаційною владою, витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, вкопіювання з мережі «Інтернет» та інше», — коментує юристка Карлівського бюро правової допомоги Сніжана Вітюгіна.*

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [531/1822/22](https://reestr.gov.ua/reestr/531/1822/22).

# Встановили факт реєстрації шлюбу, укладеного на тимчасово окупованій території

Світлана звернулася до Подільського бюро правової допомоги з питанням щодо заміни паспорта у зв'язку зі зміною прізвища після одруження. Як розповіла жінка, вони з чоловіком уклали шлюб у червні 2022 року в Херсоні. Там у відділі державної реєстрації актів цивільного стану їм видали свідоцтво про шлюб і, оскільки Світлана хотіла взяти прізвище чоловіка, поставили в паспорті жінки відмітку про те, що паспорт підлягає обміну в місячний строк.

*«Ми очікували народження первістка, тому вирішили переїхати до більш безпечної Одещини. Там одразу оформили статус внутрішньо переміщених осіб. Після того я звернулася до міграційної служби для заміни паспорта, але мені відмовили», — згадує Світлана.*

Допомогти розв'язати проблему взялася юристка бюро Христина Россяєва. Вона з'ясувала, що актовий запис про шлюб склали лише на паперових носіях і не внесли до Державного реєстру актів цивільного стану громадян, доступ до якого припинений на тимчасово окупованих територіях.

За таких обставин єдиним способом допомогти Світлані було звернення до суду для встановлення факту реєстрації шлюбу, укладеного на тимчасово окупованій території України, та подальше внесення інформації до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Для цього юристка підготувала відповідну заяву до суду.

Суд задовольнив вимоги Світлани та встановив факт реєстрації шлюбу.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № [505/2618/22](#).

## Як звернутися по безоплатну правничу допомогу

- Отримати усну консультацію юриста можна у контактному центрі: 0 800 213 103, дзвінки безкоштовні.
- Щоб отримати письмову консультацію — напишіть у наш телеграм [@LegalAidUkraineBot](https://t.me/LegalAidUkraineBot)
- Або зверніться до найближчого бюро правової допомоги: [https://bit.ly/bpd\\_buro](https://bit.ly/bpd_buro)
- Готові правові консультації можна переглянути на довідково-інформаційній платформі правових консультацій [WikiLegalAid](https://wiki.legalaid.gov.ua)

Усі наші сервіси: <https://linktr.ee/legalaid.gov.ua>

